HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מצני' נחתומו נערה. לחיכא קנס וסבירא ליה דממונא משלם ולא לקי והיינו דמכות בבוגרת לחין לה קנס: **בושט ופגם.** דגבי קנס הוא דבעינן נערה אבל בושט ממונא הוא: **ופגם.** כלומר היא שפחה נמכרת בשוק כמה פיחתה מדמיה להשיחה לעבד שיש לרבו קורת רוח היינו כלקמן (דף מ:) והא בבוגרת נמי איתא: **בשוטה.** שאין לה בושט ודמיה למכור בשוק נמי אין לה: **והפ' לאיכא לנערה.** דהכי תנן במתניתין[ג] המפתה נותן בושט ופגם וקנס מוסיף עליו האומם נותן את הנערה: **במפותה.** לאין לה נער כלאמרי' לקמן בפירקין (ד' לט:) פקחות שבהן מומרות מפותה אין לה נער: **ניפותה.** שקנסוה ובושתה ופגמה שלה: **ומפותה.** כיון שהכל שלה אין כאן חיוב ממון להא עבדא מדעתה ואחולי אחלה גבייה: **שוטה** לא גרסי'. דבפקחת נמי אין שום חיוב ממון במפותה יתומה: **קסבר עולא.** לחוקי מתני' דמכות בבוגרת ולא שמעת למתני' דהכא בשלא התרו בו שמעת מינה אפי' אתרו בייה נמי ממונא משלם ולא לקי: **תובל בחבירו.** לחכא מלקות לא יוסיף (בבריים כה) וממונא משלם כדכתיב (שמות כא) שבתו יתן ואפילו אתרו בייה נמי מרבי ליה לקמן בשמעתין[ד] בהלי' לתשלומין: **מה לחובל בחבירו.** אין הוא לידון בממון שהוא ממור ממלקות שכן יש בו חומר אחר: **שחייב בחמשה דברים.** נזק צער ריפוי שבת ובושת: **ואי ממונא לקולא הוא.** ואי"ת ממון קל מן המלקות ואין זו תשובה שהרבנו ד"ק בשלמא מה זה שחמור להתחייב בחמשה דברים נדון בקלה שבשני חיובין שבהן ק"ו לשאר חייבי ממון הקלין שידונו בממון הקל חיכא למיפרך מה לחובל בחבירו שכן הותר מכללו בב"ד להלקותו תאמר בשאר חייבי ממון כגון קנס לחוקם ומפתה שלא הותרו מכללן בב"ד: **תלת גמר מעדים וממים.** כמה מלינו: **לחיכא ממון.** לכשאר זממי[ה]: **ומלקות.** ללא תענה[ו]: **ממונא משלם.** לקמן[ז] יליף לה מבשמעתין: **שכן אין לריכין הפרהה.** ונענשין במיתה אי במלקות אי בממון ואין הוא שידונו בחמורה כי חיכא תרתי: **ואי ממונא קולא הוא.** משכחן בהן לד הקל ואין הוא שידונו בקלה: **שכן יש עשו מעשה.** שאין בדיבורה בעלמא מיענשין: **מפרוייפו.** כי פרכת מה לחובל בחבירו שכן חייב בחמשה דברים עדים וממון יוכיחו מה לעדים וממון שכן אין לריכין התראה חובל הלין

וקיימא לן דאינו לוקה ומשלם. נראה לר"י דלא פריך[ט] אמתני' דהתם אמאי לוקה דהא פשיטא דמשכחת לה מלקות בלא קנס כגון בוגרת ומפותה או בעולה דלא אמתניתין קאמר דהיכא דאין משלם קנס כיון דחיכא מלקות ואפילו בלא אתרו בייה מלינן למימר דס"ד דמשקה לחייבי מלקיות שוגגים פטורים מן התשלומין ומשני עולא דמתניתין אפילו בהתרו בו דממונא משלם ולא לקי ורבי יוחנן משני דמיירי בלא התרו בו ואזיל לטעמיה דאית ליה לחייבי מלקיות שוגגים חייבין בתשלומין: **דאין** לוקה **ומשלם.** מימה דבס"ק דמכות (דף ד: ושם) משמע דבקנס לוקה ומשלם דקאמר אפלוגתא דר' מאיר ורבנן דמעיקרא אתו בתים פלוגי שחייב לחבירו מאתים זוז בשלמא לרבנן כי טעמייהו משום דשעה אחת כו' לא ר"מ מ"ט גמר ממונין אם רע מה למונין אם רע שכן קנס קסבר ר"מ עדים זוממין נמי קנסא משמע לרבנן לא ילפינן ממונין אם רע משום דסברי דעדים זוממין ממונא אבל קנסא ילפינן שפיר ממונין אם רע לוקה ומשלם ושולא גופיה דמיק הכא לשויי כאן בשחותו נוגרת נערה הוא דמסיק אתם הכי וליכא למימר דמבושת ופגם שהן ממון פריך להא מדמשני כאן בשחותו בוגרת משמע דלא עשו מעשה אלא גמר מתרוייהו מה הצד השוה שבהן דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי אף כל היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי מה לעדים זוממין שכן אינן צריכים התראה ואי ממונא לקולא הוא שכן לא עשו מעשה אלא גמר מתרוייהו מה הצד השוה שבהן דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי אף כל היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי מה להצד השוה שבהן[ט] שכן יש בהן צד חמור ואי ממונא לקולא הוא שכן יש בהן צד הקל אלא

למרבעים יכנו בעדים זוממין כתיב ולפי שמפורש בהן מלקות ילפינן כולהו לאוי לליהוי דומין לגלאו לחסימה דסמיך ליה וכי היכי דעדים זוממין אין לוקין ומשלמין בכל ענין אין בממון אין בקנס דמקרא מלא דבר הכתוב כדי רשעתו משום רשעה אחת אתה מחייבו כו' אפילו נתחייבו קנס כגון בשעה שהעידו טבחו או מכרו שור של גויה הם או מחרים בשביל הכי נמי בכל מלקיות ועוד תירץ ריצ"ג דרבנן נמי מלו סברי דעדים זוממין קנסא ומ"מ לא ילפינן ממונין אם רע משום דכדי רשעתו משמע בממון ומלקות אבל לר"מ משום גזיז אל תמרינן דמשמעותיה אי נמי טעמא דרבנן דמפרש בירושלמי דמונין אם רע

מידוש הוא דבדיבור גרידא מיחייב לעו"ג דעדים זוממין נמי כדיבורייהו מיחייבי מ"מ לא הוי מידוש כולי האי דע"י דבורה היה נפסד אבל במונין אם רע לא מיתעבד מעשה בדבורו אלא ע"י עדים וכן משמע לקמן (דף לה:) דלפילו עדים זוממין קנסא אין לוקה ומשלם קנס דאמר ולרבה דאמר לר"מ מידוש הוא שחידשה תורה בקנס מתני' דאמי מוקים לה ואמאי לא מוקים לה כר' עקיבא דס"ל בפ' קמא דב"ק (דף ה.) עדים זוממין קנסא הוא דלדידיה לא אמעיט דאית ליה מת ומשלם אלא משמע לאין שום תגא דסבר לוקה ומשלם אלא רבי מאיר לטודיה: **אלמא** קסבר עולא כל היכא דאיכא ממון ומלקות ממונא משלם מילקא לא לקי. וא"ת מנא ליה להס"ד דלמא בעלמא סבר דמילקא לקי וממונא לא משלם והכא דוקא הוא דמשלם ממונא דגלי קרא דלמרינן לעיל (דף כט:) נערה נערה הנערה ואין לומר כמו שפירש ר"ת דאי ס"ל דבעלמא מילקא לקי ולא משלם הוה ליה לגוקומי מתני' דמכות (דף יג.) נמי בחחותו נערה ובהתרו בו ומתני' בשלא התרו בו אלא ודאי סבר דבעלמא נמי ממונא משלם ולא לקי ולהכי לא הוה מני לגוקומי מתניתין דמכות בחחותו נערה דאין זה דיוק דחיכא למימר דעולא סבר לה כריש לקיש דלא בעי לשויי כאן בהתרו בו כאן שלא התרו בו דאי סבר כרבי יוחנן דאין חילוק לדידיה דאית ליה לחייבי מלקיות שוגגין פטורין מן התשלומין אין התרו בו אין לא התרו בו ואי מרבינן לקנס מקרא בלא התרו ה"א התרו ורבאה לר"י דע"כ ס"ל ממונא משלם מילקא לא לקי אלא מדמרבינן מחד קרא חייבי לאוין ומחד חייבי כריתות אי בעלמא מילקא לקי דלמא חד לחייבי עשה וחד לחייבי לאוין אע"ג דבעלמא לוקה ואינו משלם[י] אבל חייבי כריתות לא משום דבעינן משלם שיש בה חיוב וכדרבנן דלמרי קדושין תופסין בחייבי לאוין:

[ועוד פי' ר"ת דשייך לממונא משלם מדפריך בוגרת והא חיכא נוסא ופגם ומשני בשוטה ולא משני משלם מילקא לא לקי ודאי סבר דבעלמא נמי ממונא משלם ולא לקי וקשה דאין נראה שיהא זה מדברי עולא שלא מלינו דחוא לקאמר ליה ועוד מדמשיק מילא [עולא] מחת מחת גמר משמע דבקנס גופיה בעי קרא לממונא משלם ומחמי לא שמעינן מנער נערה הנערה ועוד מאי קאמר מנ"ל לעולא נימא דילמא נוסא ופגם מקנס דרבי קרא ור"ת מקנס לא ילפינן מילף מקנס ומחוכל ועדים זוממים ועוד ליין לבושא ופגם קאי מאי קאמר בשמוך שכן חייב בד' דברים חטו נוסא לאו מוכל הוא וכמה ענייני חבלות שאין בהן כל ה' דברים כדאמר בהחובל. ומיהו ריב"ם פי' דהכי פריך מה לגלאו לחובל שכן פעמים יש בו כל ה' דברים תאמר בגלאו דערות לאחוקי לא תגלה שלעולם אין בו כל ה' דברים ופי' ר"י נראה עיקר]:

ואי ממונא קולא הוא. וא"ת מיתגורי מיתגון שניהן בקלה דהכי פריך בפרק הנשרפין (סנהדרין דף פג.) גבי מי שנתחייב שתי מיתות וי"ל דשאני הכא דאם ממונין ממונא של נחבל: **שכן** יש בהן צד חמור. קשה דל"ל לא נלמד עוד מהלד השוה שהוא מקום לחלוקה אלא מה להלד השוה שבהן שכן יש בהן לד חמור שהוא מחייב מיתה ואין לחלק דשאני הכא דאי אפשר לחלק בין חמור לקל ונראה לר"י דהכא פריך הכי שכן יש בהן לד חמור משום דהכי משמע בחילוקי שבת ויום טוב דאי אפשר לחלק בין חמור לקל אלא מה שבהן חמור יותר מחבירו אבל לא מה שבהן קל יותר מחבירו ולא יתכן לומר שבהן חמור יותר מחבירו ולא קל יותר מחבירו דאי אפשר לחלק בין חמור לקל אלא מה שבהן חמור יותר מחבירו ולא